

BÖLÜM 5

HEMŞİRELİK VE PROFESYONALİZM (PROFESYONELLİK)

Şerife YILMAZ¹

5.1. Giriş

Profesyonizm, yaygın kullanılmasına rağmen herkes tarafından kabul edilmiş nesnel bir tanımı olmayan bir kavramdır. Kavrama ilişkin literatürde birçok tanım bulunmasına rağmen fikir birliğine varılamamıştır. Telaffuz edildiğinde profesyonizm hakkında birçok kişi görüş sahibidir. Bununla birlikte Johnson'un da belirttiği üzere profesyonizm anlaşılması kolay, tanımlaması oldukça zor bir kavramdır.

Profesyonizm kavramı kültürel etkilene açk olmasından dolayı farklı uzmanlık alanlarınca farklı perspektiflerden tanımlanmıştır. Profesyonizm, İngilizce “professionalism” kavramının karşılığıdır. Türkçe'ye profesyonellik olarak çevrilmektedir. Türkçe literatürde kavramla ilgili “profesyonizm”, “profesyonellik”, “profesyonelleşme”, “meslekleşme” gibi farklı terimler kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) profesyonelliği, profesyonel olma durumu; bağlantılı olarak profesyoneli ise bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan, ustalaşmış, uzmanlaşmış kişi olarak tanımlamaktadır. Kavram kargaşasını gidermek adına metinde TDK'na uygun olarak “profesyonellik” terimi kullanılacaktır.

Profesyonellik, davranışın uygulamaya uygunluğu ile ilgili sıklıkla kullanılan bir terimdir. Kavram, karakter ve etik davranışın yanı sıra beceri ve yeterlilik

¹ Öğr. Gör. Dr., Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Tarihi ve Etik AD., serifeyilmaz83@gmail.com.

Hemşireliğin profesyonelleşmesi açısından önünde engel olarak duran önemli faktör eğitimidir. Günümüzde hemşirelik halen bu konuda sıkıntı yaşamaktadır. Hemşirelik eğitiminin gereken düzeye ve niteliğe getirilmesi gerekmektedir. Bir diğer engel ise hemşirelerin görev, yetki ve sorumluluklarının net olmaması ve hemşirelerin özerkliklerini kullanmalarına ilişkin sorunlardır. Bu konuda da nitelikli eğitim ve gerekli yasal düzenlemelerin en kısa sürede hayata geçirilmesine ihtiyaç vardır.

Hemşirelikte profesyonellik diğer mesleklerde de olduğu gibi mesleki uygulamaların kalitesi, iş doyumunu ve mesleki bağlılık açısından önemlidir. Flexner'in haklı eleştirisini de göz önünde bulundurup hemşirelerin bağımsız rollerini kullanarak profesyonelleşme açısından yaşanan sıkıntıları gidereceklerini vurgulamak gerekir. Ayrıca sorunların aşılması için profesyonellik kavramının hemşirelik eğitim müfredatlarına dahil edilmesi, desteklenmesi ve geliştirmeye yönelik planlar yapılması da önemli ve gereklidir.

Kaynaklar

- Adams D, Miller BK, Beck L. Professionalism behaviors of hospital nurse executives and middle managers in 10 western states. *West J Nurs Res.* 1996;18(1):77-88.
- Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez Özkan D. Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilim Derg.* 2011;9(2):235-260.
- ANA. American Nurses Association: Ethics and Human Rights Statement. Son Erişim Tarihi: 08.01.2021 Şu adresten edilebilir: <https://www.nursingworld.org/~4aef79/globalassets/docs/ana/ethics/anastatement-ethicshumanrights-january2017.pdf>.
- ANA. *Nursing: Scope and Standards of Practices (Third edit)*. USA, American Nursing Association; 2015.
- Benjamin M, Curti, J. *Ethics in Nursing.* (3rd ed.) United States of America; Oxford University Press; 1992.
- Burkhardt M, Nathaniel A. Çağdaş Hemşirelikte Etik. (Şule Ecevit Alpar, Nefise Bahçecik, Ükke Karabacak, Çev. Ed.) İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2013.
- Cranmer P, Nhemachena J. *Ethics for Nurses.* England: Open University Press McGraw-Hill Education; 2013.
- Day R. *Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayımlanır.* Ankara: TÜBİTAK Yayınları; 2001.
- Erbil N, Bakır A. Meslekte profesyonel tutum envanterinin geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilim Derg.* 2009;6(1):290-302.
- Fagermoen MS. Professional identity: Values embedded in meaningful nursing practice. *J Adv Nurs.* 1997;25(3):434-41.
- Flexner A. Is social work a profession? *Res Soc Work Pract.* 2001;11(2):152-65.
- Gökçora İH. Toplumsal yaşamımızda ve Türk bilim-dünyasında "profesyonel ve profesyonellik" kavramlarına değin. *Bilgi Dünyası.* 2005;6(2):237-50.
- Hayes JA. Values-Based Nursing and Fitness to Practice Issues. In: Scott P. (eds) *Key Concepts and Issues in Nursing Ethics.* Springer, Cham; 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-49250-6_13
- Hunt G. *Ethical Issues in Nursing.* London and New York: Taylor & Francis e-Library; 2005.
- Hwang JI, Lou F, Han SS, Cao F, Kim WO, Li P. Professionalism: The major factor influencing job satisfaction among Korean and Chinese nurses. *Int Nurs Rev.* 2009;56(3):313-8. <https://doi.org/>

- org/10.1111/j.1466-7657.2009.00710.x
- ICN. Nursing Definitions. Son Erişim Tarihi: 10.10.2020 Şu adresten edilebilir: <https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions>.
- ICN. The ICN Code of Ethics for Nurses. (Son Erişim Tarihi: 10.10.2020 Şu adresten edilebilir: https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/2012_ICN_Codeofethicsfornurses_%20eng.pdf).
- İnanç N, Hatipoğlu S, Yurt V, Avcı E, Akbayrak N, Öztürk E. Hemşirelik Esasları. Ankara: Damla Matbaacılık; 2000.
- İnci O. Bilimsel yayın etiği ilkeleri, yanıltmalar, yanıltmaları önlemeye yönelik öneriler. Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık. 2009;69-90.
- Johnson JA. Nursing professionalism: Innate, taught, or caught? J Nurses Prof Dev. 2015;31(2):114-5.
- Karadağ A, Hisar F, Elbaş NÖ. The level of professionalism among nurses in Turkey. J Nurs Scholarsh. 2007;39(4):371-4
- Karagözoğlu Ş. Bilimsel bir disiplin olarak hemşirelik. CÜ Hemşirelik Yüksek Okulu Derg. 2005;9(1).
- Karagözoğlu Ş. Hemşirelikte bireysel ve profesyonel özerklik. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derg. 2008;3:41-50.
- Kim-Godwin YS, Baek HC, Wynd CA. Factors influencing professionalism in nursing among Korean American registered nurses. J Prof Nurs. 2010;26(4):242-9. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2009.12.007>
- Korkmaz F. Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik profesionalizm and nursing in Turkey. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg. 2011;18(2):59-67.
- Mallardi V. The origin of informed consent. Acta Otorhinolaryngol Ital. 2005;25(5):312-27.
- Mıdık Ö. Hekimlerin Tıbbi profesyonelizmi kavramsallaştırması ve kavramsallaştırmayı etkileyen faktörlerin incelenmesi: Samsun il merkezi örneğinde fenomenolojik bir çalışma. Ege Üniversitesi. 2012.
- Miller BK, Adams D, Beck L. A behavioral inventory for professionalism in nursing. J Prof Nurs. 1993;9(5):290-5.
- Oğuz NY, Tepe H, Örnek Büken N. Biyoetik Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu; 2005.
- Oğuz NY. Bilimsel Yayın Etiği. Klin Psikiyatr. 1999;2:153-9.
- Oweis AI. Bringing the professional challenges for nursing in jordan to light. Int J Nurs Pract. 2005;11(6):244-9. <https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2005.00536.x>
- Ökdem Ş, Abbasoğlu A, Doğan N. Hemşirelik tarihi, eğitimi ve gelişimi. Ankara Üniversitesi Di-kimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı. 2000;1(1):1-7.
- Öner Altıok H, Üstün B. Profesyonellik: kavram analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Derg. 2014;7(2):151-5.
- Öz F. Sağlık Alanında Temel Kavramlar. Ankara: İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ; 2004.
- Sabancıoğlu S, Doğan S. Derleme profesyonel kimlik gelişimi ve hemşirelik. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilim Derg. 2012;15(4):275-82.
- Swick HM. Toward a normative definition of medical professionalism. Acad Med. 2000;75(6):612-6.
- Şentürk SE. Hemşirelik Tarihi. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2014.
- THD. Hemşireler için etik ilke ve sorumluluklar. Son Erişim Tarihi: 15.07.2019 Şu adresten edilebilir: http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/files/tr/thd/meslegi-etigi/hemsireler-i-cin-etik-ilke-ve-sorumluluklar/hemsire_brosur.pdf
- TDK. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Son Erişim Tarihi: 15.07.2019. Şu adresten edilebilir: <https://sozluk.gov.tr/>